

hann varð lögmaður aflaná faðir sín Jógvan Póllsson á Oyri. Jákup Jógvansson var giftur við Kristínu Klæmindsdóttur av Sandi dóttur harra Klæmint Laugesen Follerup, hvørs eftirkomarar ígjøgnum ymsar ættir enn liva í Føroyum. Jákup var meir enn einaferð niðri í Danmark fyrri Føroyingar, og av seinastu ferð síni kom hann ikki sjálur aftur. Eingin fekk nakrantíð at vita lagnu hansara, hann spurdist ikki aftur, men ferðakistan kom, og í henni lá tann altartalvan, sum enn hongur í kirkjuni í Skálavík; á henni stendur við gyltum stavum:

JACOB JONSSON
OG
KIRSTINE CLEMENTSDATTER

Eitt kunstverk siga konir menn, at hon er, henda gávan frá hinum deyða.

Kirkjan er nýggj, bygd í 1891 ístaðin fyrri ta gomlu trækirkju, sum stóð niðri við sjógvn og fór illa av stormi. — Einkí sjáldsum er hon, og einkí prýðiligt verk er hon, tí har sum lítið og einkí fekt at byggja fyrri, varð einkí prýðiligt úrslit. Tað hevur verið so í Føroyum, at **einær tveir ferðir** hevur hvørt oyra verið latið, sum var at fáa skravad saman — og meira afturat — til kirkjubygging, og so kunnu allar aðrar bygdir verða við sviðið soð! —

Ófara vakurt stendur kirkjan har í bygdini, eingin kirkja í Føroyum kemur henni nær í so máta: A einum lágum heggi við høguri brekku nakað omanfyri, og niðanfyrri ein stór flota. — Men har restar nógv í enn við at gera hugnaligt uttan um hana — tó tað kemur kann henda einaferð. Tað offentliga ger einkí, og fólkið sjálvt hevur ikki hin rætta ansin altíð. —

Sunnan fyrri bygdina skjýtur høvðin — **Skálhøvdi** — seg út, og sunnan fyrri hann er so **Húsavík**. Í Skálhøvda áttu bláðygur, nú eru neyvan nógvar eftir, nú eiga tær ikki mangastadni í Føroyum. —

Húsavík er — eins og Skálavík — gomul bygd, og søgurík er hon. Har standa enn grundirnar av teim sel- og úthúsum, sum **„húsfráin í Húsavík“** átti, og fremmanfyri tey hitt vakrasta steinsetta tún í Føroyum. — Til hesar húsagrundir var tað, at nykurin dróg alt tað stóra grótið oman úr fjøllum, og stórt er tað sum enn er eftir. Prýðilig hús áttu tey at vera í teirru vælmaktsdøgum. — **Húsfráin í Húsavík** er søgd at hava livað um somu tíð sum Erlindur var biskupur í Kirkjubø, og er hetta sagt, so eru hús hennara ívaleyst so gomul sum **„Kirkjubómúrurin“**. Rík var hon, og nógv var til skiftis eftir hana, bæði jørd annað, bæði leyst og fast. — Hon hevði ætt í Heltlandi (Hjaltlandi), og navnið „Hjalt“ roknast niður frá henni. —

Har, á Húsavíkslóg, ræka ein nátt tífloga í 15. öld ein bátur uppá land við nokrum ungum norskum monnum innanbørðs. Illa vóru teir komnir á hold og næstan deyðir. Undir góðari rokt revsaðst teir við aftur, og allir fóru heim aftur til Noregs, tá til bar, uttan ein. Hann varð verðandi eftir, giftist har og gjørdist lutheriskur prestur og provstur í Føroyum. Frá soni hansara Jógvan (løg.) roknar enn mangur maður ætt sína, og rokkur hon langt út um allar Føroyar, og hevur mangur sett stóra æru í at vera ættaður niður frá **Heina Havreka**. Annar sonur — við seiðni konu — var Magnus, víða gílini sjógarpurin, sum Christoffer

A/S
BALSLEV & GOOS
THORSHAVN

Altid stort Lager af:
**Trælast i alle gangbare Dimensioner
samt alle Slags Bygningmateriale.**

Særlig fremhæves:
**Fint savet Fyrretømmer,
Baadetræ, saavel Fyr som Eg,
Rund Fyr til Master, Bomme o. L.,
Krydsfiner i alle Tykkelser og Kvaliteter.**

Telefoner: Nr. 20 & 237.
Trælastforretningen: Nr. 194.

Walkendorph fekk domdan livleysan. —

Húsavík við sínum stóra, vakra bæ er vakurt stað, men **bygdin sjálf** er, eins og mangar aðrar bygdir í Føroyum ikki so hugnalig, sum ein bygd kundi verið, tí byggingalagið er ikki vakurt.

Dalur (í Dali) er sunnasta bygd í oyinni og liggur millum høg fjøll í einum trongum dali, eins og niðri í einum polti. Eitt ófara stravið liv má tað vera at arbeiða jørdina á einum sovorðnum stað, men livað hava tey og livað væl! —

Søgulig minni knýta seg ikki størvegis til hesa bygd, hon hevur ligið har so væl afturundir, eins og hon ger enn. — Sjáldan kemur ókunnugt fólki ferðandi til biggiar, men koma tey, klaga tey ikki yvir blifskapin!

Vakrasta bygdin í Sandoy er **„Sandur“** (heimi á Sandi), og tað hevur óivað sína orsök í tí stóra vatninum mitt í bygdini og tí stóra slætta bønum við blómum sum onga aðra staðni í hesum oyggjum. —

Vestan fyrri bygdina er eitt annað vatn **„Gróthúsvatn“**, har er nakað av tí sjáldsamasta og vakrasta av føroyskari náttúru, størstligið og samstundis hugnaligi. — Av Sandi runt Gróthúsvatn gongur nú akvegur vestur til Søltuvíkar, har Sandingar hava lagt inn og arbeitt nógv. Fyrri vestan Gróthúsvatn er **„Givrinnaarhol“**, har enn givurin hoyrist mala gull niðri í — legg oyrað niður at, og tú hoyrir dunið av kvornini! Har fór, eftir gamlari søgn, maður niður at vita hvussu vorðið var, og øll munu vit hava hoyrt hvussu honum gekst. —

Heimi á Sandi býr prestur, sýslumaður og doktari, sjálvsagt í bygdin liggur miðskeiðis í oyinni. Prestarnir á Sandi høvdu í gomlum dögum orð fyrri at duga gand, og illa segðist at spøkja í prestagardinum í Todunesi, men í teim seinna tíðum hevur einkí hoyrst. — Jú, gand skuldu teir duga og vera óforir at mana — men sum Rasmus sá segði: „Nú týnist trúgvin burtur, sum teir stinna viðarbular, og vantrúgv og marglæti skjýtur fram sum eiturkynt hundaland!“ Hvar trýr nú uppá gand og maning og tey fornisk, huld og nyk?

Í Sandoy hava gítir prestar verið í gomlum dögum Kálvur

litli og harra Klæmint; seiðni Hentze, sum próstur var, Sørensen, faðir próst Th. Sørensen, ið doyði stutt síðani, yrkjarin J. F. Ronne og ikki at gloma: A. C. Evensen. Hann nýstist ikki okkum at siga nakað um, hann kendu vit øll.

Skálavíks bygd liggur nakað nær móti sjónum og er í fleiri býlinginum: Innari dalur — har stóri bóndagardurin Dalsgardur er, undir Hagabrekku, á Hamri o. fl. — Dalurin, breiður og langur er sera vakur, slættur og grønur. Bygdin er, sum nevnt, spjadd, og stóri parturin av húsnum eru gomul, smá hús, ikki bygd eftir nútíðarkrævi! So við og við koma nýggj hús, men hitt unga fólkið byggið á nýggjan hátt.

Ikki ber til at fara frá hesi bygd uttan at nevna ein mann, sum nýliga bygdin hevur mist og — loyva vit okkum at siga — Føroyar við henni! Í vár doyði Tróndur bóndi á Trøð, ein merkis maður. Tá vit nevndu kirkjuna har og altartalvuna, lótu vit eitt vera eftir at nevna: skurðmyndirnar, sum Tróndur hevur gjørt. Kunstnari, listamaður, var hann, og andiliga høgt mentaður var hann, yrkjarí og kvæðkempe — tá Tróndur tróð í dans, varð dansurin hátíð! tá var hann ikki fótatrak longur. —

Ja, hann var kunstnari í sinn og skinn! Sita og tosa við hann um **tað vakra í náttúru og í verki, um yrking og lesnað, gaman og álvara**, tað er stuttligar stundir at minnast aftur á. — Við knívi sínum skar hann krúnurnar á fjallstavam í tí gamla føroyska mynstrium, karving nevnt tað, og vakrar vóru teir! Eisini onnur mynstir skar hann, um ein vildi hava tey, og við hesum sama knívi sínum skar hann myndirnar, sum í kirkjuni finnast og sum áttu at veid kendar av fleiri enn teim fáa fremmandu, sum í hesa litlu kirkju koma. —

Bóndi var hann, men hann var borin til nakað annað, hann hoyrdi til í einum øðrum „plan“, sum tey siga. — Um hansara týðning fyrri føroyskan gamlan kirkjúsang er skrivað aðrastaðni, tað skal ikki takast upp aftur her. — Hansara týðningar fyrri tey, sjúk vóru, gloymist ikki har, og sakkurin er stórur. Doktari varð mangan ferð

spardur og harvið nógvur peningur, og trygt kundi doktari geva ein sjúkan upp í hendurnar á Trónda, hann varð ikki svikin!

Hansara minni vil liva leingi og við tók!

Teir fáu tilmáldu dagar eru farnir, arbeiðið bíðar og aftur gongur leiðin til Havnar. — Nú hoyrist „Smiril“ suðuri fyrri Húsavík, so er best at fara á stóðna, tí ikki dámar honum at bíða á sovorðnum smáplásum! — So farvæl til næstling og kunningar — og umboð. — Ferðin er endað, í sama góða veðri sum hin fyrsta dagin. — Tað er vakurt í Føroyum!!

Vore Landboforhold.

VI.
Vi har foran løselig berort Trossagen i Forhold til Fæstegodset og antydede der, at offentligt Arvefæste efter vor Mening var den heldigste og mest samfundsgavnligt Besiddelsesform. Selvom Interessen for at indføre forbedrede Driftsmaader og for at anbringe Kapital i Jordens Drift ikke har været til Stede, saa har Spørgsmaalet om at faa Jord til Opdyrkning stede hørt til de brændende og har stadig været betragtet som et Livsspørgsmaal. Man har kunnet glæde sig over, at dette har været og fremdeles er Tilfældet, og Opgaven maa derfor være at imødekomme dette Krav paa en saadan Maade, at Adgangen til Jordbesiddelse gores saa let som paa nogen Maade muligt, men samtidig offentlige Laan paa kempelige Vilkaar sætter ubemidlede Jordbrugere i Stand til nogenlunde hurtigt og uden altfor store personlige Ofre at faa indhegnet deres Trø, rydde og opdyrke den. Efter den gældende Trølov er Fristen, indenfor hvilket et solgt Trostykke skal være indhegnet, 5 Aar, hvad jo ogsaa, under de givne Forhold er ret naturligt. I Almindelighed har en Arbejdsmand eller Fisker nemlig ikke haft Raad til at ofre mere Tid fra sit øvrige Arbejde til Indhegning af Trøen, end at det ofte har knebet med at faa Gærderne op i den fastsatte Tid. Efter Udlobet af disse 5 Aar har han saa i heldigste Tilfælde faaet sin Trø indhegnet, men som Regel ikke naaet at gøre et eneste Spadestik i den uryddede Jord. Enhver vil indrømme, at der paa denne Maade gaar altfor lang Tid hen, før en Mand kan nyde nogen som helst Frugter af sit Arbejde, og meget sandsynligt skrømmer dette mangen En fra at optage den i og for sig saa besværlige Gerning, som Haugejords-Opdyrkning unægtelig er.

Dette Forhold maa ændres og ændres derhen, at en Mand, som har faaet et Trostykke af en bestemt Størrelse overdraget — ikke under et Sommer- og Vinterkofoder — samtidig skal være berettiget til at erholde et passende Laan efter Stykkets Størrelse til Hjælp ved Indhegningen; kun derigennem vil det være muligt at faa den i Trøloven fastsatte Frist af 5 Aar nedsat til højst 2 Aar, idet Jordbrugeren nu kan beregne sig Lon for det Arbejde, han udfører paa Indhegningen, ligesom han ogsaa vil være i Stand til at tage fremmed Hjælp. Naar han har heget sin Trø indenfor den fastsatte Frist, skal han yderligere være berettiget til at

faa et Laan til Rydning og Opdyrkning af Trøen. Uden her at fastslaa nogen Størrelse for saadanne Laan skal vi kun som muligvis passende nævne 200 Kroner til Gærder og 200 Kroner til Rydning samt Opdyrkning. At det højst sandsynligt ogsaa vil være heldigt at kunne give mindre Laan til Avlsbygninger, turde vel være Grund til at overveje.

Da der altid vil gaa en Aar-række hen, før en Trø giver nævneværdigt Udbytte, maa Laanene være rente- og afdragsfri i f. Eks. 6 Aar og derefter forrentes og afbetales paa lempeligst mulige Maade. Der kunde endog tænkes Tilfælde, hvor man i Stedet for de forømtalte Laan ydede en direkte Understøttelse, særlig hvor det drejer sig om Opdyrkning af Jord, der laa langt borte fra Bygder. Lejen af saadanne Trostykke blev saa med passende Mellenrum at Aar at fastsætte efter Jordens Grundværdi til enhver Tid.

Bøger.

Andersen Nexø.

En god Gerning kan ikke gores for ofte, og vi tillader os atter at henlede vore Læsere Opmærksomhed paa dette Stør- værk, som Martin Andersen Nexø's sociale Roman „Pelle Erobreren“ er. Den er vel Verdens første sociale Roman, hvor ikke **Geniet**, men **Mennesket** i sin **reneste menneskelige Form** kæmper sig frem, ikke til at blive en „**Swane i Herregårdshavens Kanaler**“, men til at blive **Menneskerettighedernes Erobrer**. — Nedenfor gengives Kritikeren Oscar Hedbergs Omtale af „Pelle Erobreren“, Bogen om vor Tids Helt, der med sine bare Hænder erobrere selve Livet.

„Bøger har deres Skæbne“, er der sagt. Der skrives jo Bøger om Bøger. De store Bøger, de monumentale Værker, dem, der bliver klassiske paa Grund af deres Tidsindhold, de menneskene, de er Livet, Menneskene. De bliver evige Skæbner.

I Forordet til første Bind af „Pelle Erobreren“, hvis første Udgave udkom 1906, skrev Martin Andersen Nexø, at han maatte takke Gyldendasts Forlag, „fordi det ved at udsende Bogen i et forholdsvis stort Oplag og til meget billig Pris sætter en ung Forfatter i Stand til overhovedet at faa saa stort et Værk ud“. Starten paa det danske Bogmarked med dette Værk, hvormed Martin Andersen Nexø begyndte at skabe sin Verdensberømmelse, var saaledes noget ud over det almindelige. Og det blev ingen Skuffelse; med den billige Folkeudgave, som for nylig er udsendt, er „Pelle